

بِسْمِ تَعَالَى

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی قزوین

دانشکده پرستاری و مامایی

معاونت پژوهشی

گزارش نهایی طرح

مقایسه عوارض جانبی استرپتوکیناز وریدی در گروه‌های سنی مختلف در بیماران مبتلا به سکته قلبی حاد در بیمارستان
بوعلی سینا قزوین

**A comparison of the side effects of intravenous streptokinase in various age groups patients
with acute myocardial infarction**

مجریان :

دکتر رضا ضیغمی

جلیل عظیمیان

محمد بهنام مقدم

دکتر محمد فتوحی

مقدمه

انفارکتوس میوکارد از شایع ترین بیماری های قلبی است و غالباً به دلیل کاهش ناگهانی جریان خون کرونر به دنبال انسداد ترومبولیتیک یکی از شریان های کرونر که قبلاً توسط آترواسکلروز تنگ شده است روی می دهد (۱). در امریکا هر ۲۰ ثانیه یک نفر به انفارکتوس میوکارد مبتلا می شود و علی رغم کاهش مرگ و میر ناشی از آن در سه دهه اخیر هنوز عامل یک سوم مرگ و میر ها است (۲). انفارکتوس میوکارد در بیش از ۹۰ درصد موارد در اثر انسداد کامل شریان کرونر توسط ترومبوز و تنها در کمتر از ۵ درصد موارد به دلایل دیگری رخ می دهد. در صورت عدم خون رسانی مجدد، مناسب و به موقع میزان ۶-۲ برابر آسیب وارده به قلب به دنبال انفارکتوس میوکارد می شود. از جمله اقدامات درمانی برای خون رسانی مجدد استفاده از ترومبولیتیک ها به خصوص استرپتوکیناز می باشد (۳، ۴). ترومبولیتیک ها از جمله استرپتوکیناز، با تبدیل پلاسمینوژن به پلاسمین و حل کردن ترومبوز، باعث کاهش اندازه ناحیه انفارکتوس، کم کردن عوارض انفارکتوس میوکارد مانند شوک کاردیو ژنیک، دیس ریتمی های بدخیم و ... شده و در نهایت باعث حفظ عملکرد میوکارد می گردند (۱).

باید خاطر نشان کرد که کاربرد استرپتوکیناز علی رغم داشتن اثرات درمانی مفید می تواند خطرات جدی از جمله خونریزی های مغزی، گوارشی، داخلی و خونریزی از دهان و بینی، شوک آنافیلاکسی، اختلال در سیستم انعقادی، کاهش فشار خون و اختلال در سیستم هدایتی را به همراه داشته باشد (۳). با توجه به میزان مرگ و میر بالا در انفارکتوس حاد میوکارد درمان سریع این بیماران با داروهای ترومبولیتیک علاوه بر محدودیت اندازه ناحیه انفارکتوس، باعث کاهش خطر نسبی مرگ و میر بیمارستانی تا حدود ۵۰ درصد می شود.

برقراری مجدد جریان خون در بیماران مبتلا به انفارکتوس حاد میوکارد سنگ بنای درمانی برای این بیماران است که توسط ترومبولیتیک تراپی و آنژیوپلاستی قابل انجام است. استفاده از ترومبولیتیک ها در بیماران انفارکتوس میوکارد که از شروع درد آنها بیش از ۴ ساعت نگذشته و سن آنها کم تر از ۷۵ سال باشد ترجیح داده می شود و منافع بیشتری دارد (۴ و ۵). تأثیر درمانی ترومبولیتیک ها کاهش مرگ و میر بیماران زیر ۷۵ سال با مطالعات زیاد و وسیع و بدون هیچ گونه ابهام ثابت شده است (۶).

با توجه به اینکه سکتة قلبی در جوامع کنونی به علت افزایش ریسک فاکتورهای قابل تعدیل و غیر قابل تعدیل در حال افزایش است و برای کاهش این پدیده از داروهای ترومبولیتیک از قبیل استرپتوکیناز و اوروکیناز و ... استفاده می شود، مسلماً این داروها عوارض جانبی قابل تاملی دارند که باید برای بررسی آن ها تدابیر مناسبی در نظر گرفته شود. البته باید خاطر نشان کرد که در ایران به علت ارزان قیمتی داروی استرپتوکیناز، بیشتر از این دارو استفاده می شود. داروی استرپتوکیناز عوارض مهلکی دارد که حتی در بعضی از بیماران منجر به مرگ شده است؛ اهمیت آن ایجاب می کند که این عوارض بررسی بیشتری شوند. در ضمن مداخلاتی باید انجام داد که از این عوارض پیشگیری یا آنها را کاهش داد. داروی استرپتوکیناز به عنوان در دسترس ترین داروی حل کننده لخته در ایران می باشد. استرپتوکیناز می تواند بطور مستقیم و غیر مستقیم عملکرد بطن چپ را در بیماران مبتلا به سکتة قلبی حاد بهبود بخشد و مرگ و میر را در این بیماران بطور چشمگیری کاهش دهد. نکته مهم در تجویز این دارو زمان طلایی شش ساعته آن می باشد. پرستار نقش مهمی را در کاهش این زمان مهم دارد. پرستار وظیفه تزریق این دارو را بر عهده دارد که در کمترین زمان ممکن و به

شکل صحیح و با دوز مناسب ان را تزریق نماید . با توجه به اینکه پرستار ساعت های بیشتری را با بیماران می گذراند مسلما اولین شخصی خواهد بود که متوجه اثرات مفید و عوارض جانبی این دارو خواهد شد. پرستار با مانیتورینگ دقیق و مناسب و حضور دائمی در بالین بیمار می تواند از این عوارض پیشگیری یا ان را به موقع تشخیص و درمان نماید تا منجر به مرگ بیماران نشود. این مساله باید مورد توجه مدیران پرستاری قرار گیرد تا هم زمان تزریق نسبت به زمان استاندارد ان که ۳۰ دقیقه می باشد کاهش یابد و هم از عوارض مهلك و کشنده ان پیشگیری شود. از آنجایی که اکثر مطالعات انجام شده، در مورد عوارض دارویی استرپتوکیناز بیشتر روی گروه سالمندان تمرکز داشته اند، در این مطالعه برای جامعیت بیشتر بررسی عوارض مهلك این دارو بقیه گروه های سنی نیز مورد بررسی قرار خواهند گرفت تا بتوان این عوارض را فوری تشخیص داد و انها را درمان نمود تا منجر به مرگ و میر بیماران نشود